

Seminar nemškega pravnega jezika

Viktorija Osolnik Kunc, FF UL
21. 6. 2016

Verstehen Sie Spaß?

https://youtu.be/3SyyLacn_QM

Začetki prevajalstva v Sloveniji

Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani

- ❖ 1959 – Odd. za germanistiko > **angleščina**: občasno *Teorija prevajanja*
- ❖ 1962–1963 – *Vaje iz prevajanja*
- ❖ 1973–1974 – *Predavanja iz simultane in konsektivnega tolmačenja* (fakultativno)
- ❖ začetek 1980-ih – Podiplomska specializacija iz prevajanja v angleščino
- ❖ 1986 - Odd. za germanistiko > prevajalska smer: **angleščina** (od 3. letnika dalje)
- ❖ 1991 - isti oddelek > prevajalska smer: **nemščina** (od 3. letnika dalje)
- ❖ 1997 - Oddelek za prevajalstvo > **AN, NE, IT, FR**

Literatura o sodnem tolmačenju in o overjenih sodnih prevodih

- ❖ Marshall Morris (1995): *Translation and the Law*. Benjamins.
- ❖ Holly Mikkelson (2000): *Introduction to court interpreting*. St. Jerome.
- ❖ Susan Šarčević (2000): *New Approach to Legal Translation*. Kluwer Law International.
- ❖ Mira Kadrić (2006): *Dolmetschen bei Gericht*. WUV.
- ❖ Manuel Cebulla (2007): *Sprachmittlerstrafrecht*. Wissenschaftlicher Verlag.
- ❖ Dalügge-Momme (2009): „Loi de la ville libre et hanséatique de Hambourg relative aux interprètes et traducteurs – un modèle pour l’Europe“ v EULITA.
- ❖ Christiane Driesen/H.-A. Petersen (2011): *Gerichtsdolmetschen*. Narr.
- ❖ Radegundis Stolze (2014): „Praxis des Urkundenübersetzens“ v FIT 2014, Conference Proceedings.
- ❖ Viktorija Osolnik Kunc (2014): “Der Gerichtsdolmetscher. Über Profil und Arbeit in Slowenien” v FIT 2014, Conference Proceedings.

Prevajanje pravnih besedil

prevajanje skozi čas - nekaj dejstev

- ❖ V zgodovini najbolj podobno prevajanju verskih besedil, predvsem Svetega pisma (Šarčević, Jemec Tomazin)
- ❖ Antika – Cicero:
  - ❖ **odklanjal** „suženjsko“ posnemanje izhodiščnega besedila, zahteval **točnost** na besedni ravni in dovoljeval **odstopanja** na drugih ravneh
- ❖ Od antike do 19. stoletja – Hieronimus
  - ❖ prevod Svetega pisma – zastopal stališče **popolne zvestobe** izvirniku, celo do nerazumljivosti
- ❖ Reformacija – Martin Luther
  - ❖ prevod Svetega pisma – „vsakdo naj časti Boga v svojem jeziku“ – se zavzemal za čist in jasen jezik
- ❖ Wilhelm von Humboldt (1768 – 1835)
  - ❖ jezik je izrazna oblika narodovega duha in zato ni prenosljiv v drug jezik

Prevajanje pravnih besedil

prevajanje skozi čas - nekaj dejstev

- ❖ Friedrich Schleiermacher (1768–1834)
  - ❖ prevajanje je **mehanski posel**, ki ga lahko opravi vsakdo
  - ❖ literarno prevajanje je visoka umetnost, z njo izraža narod svoj duh
- ❖ 20. stoletje – Leo Weisgerber (1899–1985) in Lee Whorf (1897–1941)
  - ❖ Raziskovala sta vsebino jezika, predvsem posamezne besede; ugotovila, da za vsak izraz **ni popolne ustreznice** v drugem jeziku
- ❖ Hans Georg Gadamer (1900–2002)
  - ❖ razvil t. i. sistem filozofske hermenevtike – prevajalec je hkrati tudi interpret, „**Smisel besedila se v povezavi s prevajalcem vedno dopolnjuje, najbolj osnovni smisel besedila pa se ohrani.**“

Prevajanje pravnih besedil

prevajanje skozi čas - nekaj dejstev

❖ Jacques Derrida (1931–2004)

- ❖ prevajalec razume pomen besedila, pozna njegovo bistvo in ga lahko prevaja
- ❖ prevajalec ima jezikovno znanje in ga prestavi v ciljni jezik
- ❖ noben pomen besedila ni točno določen, ker se razumevanje jezikovnih znakov spreminja in vsak avtor odkrije nov pomen

Prevajanje pravnih besedil

prevajanje skozi čas - nekaj dejstev

❖ Otto Kade (1927 – 1980)

- ❖ uvedel izraz „Translation“, kasneje „Sprachmittlung“ (jezikovno posredovanje)
- ❖ ključen faktor pri prevajanju – vsakokratna sporazumevalna situacija

❖ **4 vrste ujemanja (Äquivalenz)**

- ❖ popolno ujemanje (totale Äquivalenz)
- ❖ izbirno ujemanje (fakultative Äquivalenz)
- ❖ približno ujemanje (approximative Äquivalenz)
- ❖ ničto ujemanje (Nulläquivalenz)

Ujemanje izraza

❖ Popolno ujemanje

- ❖ Rechnungsführer – računovodja

❖ Izraz A je širši od izraza B, B je del izraza A

- ❖ finančno poročilo – Jahresabschluss

❖ Izraza A ali B v drugem jeziku ni

- ❖ usmerjeno izobraževanje

❖ Izraza sta le delno pomensko prekrita

- ❖ osnovna šol – Grundschule

Prevajanje pravnih besedil

prevajanje skozi čas - nekaj dejstev

❖ Peter Newmark (1916 -)

❖ prevajalec analizira najprej izhodiščno besedilo

❖ → NAMEN

❖ → CILJNO PUBLIKO

❖ → SLOG BESEDILA

❖ **Metode prevajanja**

❖ Dobesedni prevod

❖ Verodostojni prevod (slovnične strukture so spremenjene v CJ)

❖ Zvesti prevod (poustvaritev natančnega pomena IJ)

❖ Semantični prevod (estetska vrednost)

❖ Priredba

❖ Prosti prevod

❖ Idiomatski prevod (uporaba frazemov, ki jih CJ ne pozna)

Hans Vermeer (1930–2010) teorija Skoposa

- ❖ Prevajanje je dejavnost, ki ima **namen** oz. **cilj** (**gr. skopos**), → **funkcijski pristop**
- ❖ Prevajalec ima pravico **odločati** o cilju IB
- ❖ **Ciljna kultura** vpliva na razumevanje IB

Zaključek

- ❖ Prevajanje ni le dekodiranje izhodiščnega besedila
- ❖ Najbolj pomemben je **kulturni transfer besedila** (Šarčević)
- ❖ Terminologijo

Sodni tolmač – pravna podlaga

❖ Uredba o stalnih sodnih tolmačih

- ❖ UL LRS 7-30/49, 16.2.1949, 1949–1957
- ❖ 19 členov

❖ Pravilnik o stalnih sodnih tolmačih

- ❖ UL SRS 1/68, 1968–1990
- ❖ 27 členov (1968) – 33 členov (1988)

❖ Pravilnik o sodnih tolmačih

- ❖ UL RS 17/96, 1969–2015
- ❖ 55 členov

36. člen Pravidnika o sodnih tolmačih

(Potrditev prevoda)

- ❖ (1) Tolmač potrjuje **pravilnost** prevoda listine pod besedilom z napisanim ali odtisnjnim zaznamkom »Podpisani-a (osebno ime tolmača), z odločbo Ministrstva za pravosodje Republike Slovenije z dne ..., št. ..., imenovani-a sodni-a tolmač-ka za ... jezik, potrjujem, da se **ta prevod popolnoma ujema z izvirnikom, ki je sestavljen v ... jeziku.**«
- ❖ (2) Pri prevodu v tuj jezik pripiše tolmač pod zaznamek iz prejšnjega odstavka tudi prevod zaznamka v tujem jeziku.
- ❖ (3) Pod zaznamek vpiše tolmač datum in kraj sestave zaznamka, ga podpiše in odtisne svojo štampljko.
- ❖ (4) Za **obličnost prevodov** listin se smiselno uporabljajo ustrezne določbe zakona o notariatu o notarskem poslovanju ter sodnega reda o mednarodni pravni pomoči.

Anfertigung beglaubigter Übersetzungen (Urkundenübersetzen)

❖ **BDÜ** -

[http://by.bdue.de/fileadmin/verbaende/by/Dateien/PDF-](http://by.bdue.de/fileadmin/verbaende/by/Dateien/PDF-Dateien/Mitglieder_Beeidigte_UE/BDUE_BY_Leitlinie_zum_Urkundenuebersetzen.pdf)

[Dateien/Mitglieder_Beeidigte_UE/BDUE_BY_Leitlinie_zum_Urkundenuebersetzen.pdf](http://by.bdue.de/fileadmin/verbaende/by/Dateien/Mitglieder_Beeidigte_UE/BDUE_BY_Leitlinie_zum_Urkundenuebersetzen.pdf)

❖ **DVÜD** – Deutscher Verband freier Übersetzer und Dolmetscher http://dvud.de/wp-content/uploads/2013/06/DVUD_Empfehlungen_bestatigte-Ubersetzungen_V1.0.pdf

❖ **Freie und Hansestadt Hamburg**

<http://www.hamburg.de/contentblob/2111860/data/merkblatt-uebersetzungen.pdf>

Überschrift und Bestätigungsvermerk

❖ Überschrift der Übersetzung

❖ Beglaubigte/Beschäftigte (auszugsweise)
Übersetzung aus der [Sprache] Sprache der
[Titel des Dokuments]

❖ Bestätigungsvermerk

❖ „Als in Bayern öffentlich bestellter Übersetzer für die [...] Sprache bestätige ich: Vorstehende Übersetzung der mir im [...] [Original/beglaubigter Abschrift/Fotokopie usw.] abgefassten Urkunde ist richtig und vollständig.“

Vollständigkeit vs. Auszugsweise Übersetzung

- ❖ Grundsätzlich muss **alles übersetzt** werden. D. h. auch durchgestrichene Textteile, Stempel, Gebührenmarken, handschriftliche Anmerkungen usw. sind zu übersetzen bzw. zu erwähnen.
- ❖ Eine **auszugsweise Übersetzung** ist auch möglich, muss jedoch als solche kenntlich gemacht werden. Der ausgelassene Text ist ggf. stichpunktartig wiederzugeben, wie z. B.
  - ❖ [... Allgemeine Hinweise für Urkundenempfänger ...]

Layout

- ❖ Bei bestätigten Übersetzungen sollte das originale Layout und Schriftbild des zu übersetzenden Dokuments aus Gründen der Nachvollziehbarkeit möglichst **original getreu übernommen werden**, d. h. Stempel nachzeichnen, Tabellen übernehmen usw.
- ❖ **Logos** und **Unterschriften** aus dem Original dürfen **nicht** in die Übersetzung **kopiert** werden. In diesem Fall sollte eine Anmerkung des Übersetzers oder eine Anmerkung in Klammern eingefügt werden, z. B.:
  - ❖ *[Logo/Wappen der XY Behörde]*
  - ❖ *[Unterschrift Max Mustermann]* oder *[Unterschrift nicht lesbar]*

Nummering der Übersetzung

- ❖ In einigen Ländern wird die **fortlaufende Nummerierung** der Übersetzung und Führung eines Registerbuchs empfohlen, z. B.
  - ❖ „Bestätigte Übersetzung Nr. [...] ...“
- ❖ Für eigene Dokumentationszwecke kann dies sehr hilfreich sein, auch wenn es gesetzlich nicht vorgeschrieben sein sollte.
  - ❖ 234-VOK-12-3-2015-sl-ne/54

Europäisches Glossar zum Bildungswesen

❖ **Suche in Google**

- ❖ Band 1 – Prüfungen, Abschlüsse und Titel
- ❖ Band 2 – Bildungseinrichtungen
- ❖ Band 3 – Lehrpersonal
- ❖ Band 4 – Personal mit Leitungs-, Aufsichts- und Beratungsaufgaben

Paralleltexte

Wie hilfreich sind sie in Wirklichkeit

- ❖ Datenbank zur Bewertung ausländischer Bildungsnachweise
<http://anabin.kmk.org/anabin-datenbank.html>
- ❖ Glossar zum Bildungswesen
<http://anabin.kmk.org/glossar.html>
- ❖ Das Informationsportal für ausländische Berufsqualifikationen <https://www.bq-portal.de/de/db>
  - ❖ Beispiel „slaščičar“

Slovenska zemljepisna in stvarna imena

- ❖ **Cerkev** – imena cerkva, papežev, vladarjev **vedno prevajamo**
  - ❖ zloženske: Johanneskirche (Cerkev sv. Janeza)
  - ❖ besedne zveze: Kirche der hl. Agatha (Cerkev sv. Agate), St. Barbarakirche/ Kirche der/zur hl. Barbara (Cerkev sv. Barbare)
  - ❖ latinska/nemška imena: Petrikerche/Peterskirche (Cerkev sv. Petra)
  - ❖ nenabožna imena cerkva: Gedächtniskirche (Spominska cerkev)

Slovenska zemljepisna in stvarna imena

- ❖ **Ceste** – imena cest, ulic, trgov v funkciji poštних naslovov **ne prevajamo**
  - ❖ Ko želimo razkriti družbeni interes, t.j. politično in kulturno tradicijo, imena lahko prevajamo
  - ❖ Gosposka ulica – Herrengasse
  - ❖ Prešernov trg – Prešeren-Platz
  - ❖ Cankarjeva cesta – Cankar-Straße
  - ❖ Cesta 17. junija – Straße des 17. Juni

Slovenska zemljepisna in stvarna imena

❖ Uporaba tujih zemljepisnih imen v slov. jeziku in obratno (eksonim)

❖ Florenz – Firenze (it.), Firenze (slo.)

❖ Kopenhagen – København (dan.), Koebenhavn (slo.)

DNEVNIK

Pripravljanje odra za Koebenhavn

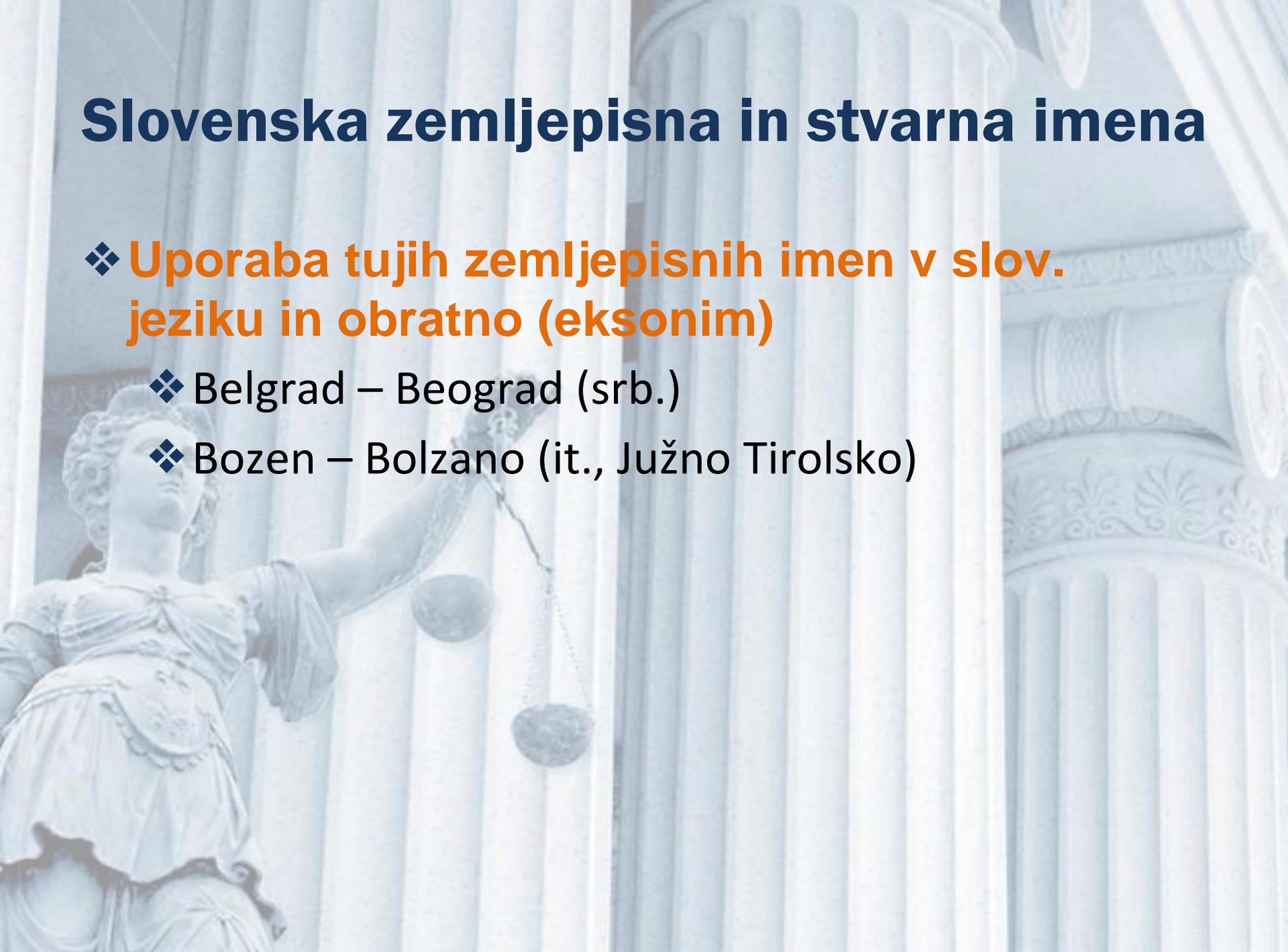
V Barceloni potekajo zadnja pogajanja pred decembrskim podnebnim vrhom Združenih narodov na Danskem

Blaž Mazi

3. november 2009 ↻ 3. november 2009 1:00

Slovenska zemljepisna in stvarna imena

- ❖ **Uporaba tujih zemljepisnih imen v slov. jeziku in obratno (eksonim)**
  - ❖ Belgrad – Beograd (srb.)
  - ❖ Bozen – Bolzano (it., Južno Tirolsko)

Kras – der Karst

- ❖ Die slowenische Region **Kras** kennt die deutsche Übersetzung **der Karst**, die sich international etabliert hat. Zu unterscheiden gilt jedoch die Verwendung des Begriffs.
  - ❖ Spricht man von der Region im geographisch-geologischen Sinne, so verwenden wir den Ausdruck **der Karst**.
  - ❖ Spricht man von der Region im landschaftlichen Sinne (pokrajina), so verwenden wir den Ausdruck **der Kras**.

Slowenische Landschaftsnamen

- ❖ Die slowenischen Regionen **Štajersko** und **Koroško** sollten nur mit Vorsicht ins Deutsche übersetzt werden.
- ❖ **Doppeldeutigkeit** mit den der Begriffen: **Steiermark** und **Kärnten**.

Historischer Kontext

❖ Im **historischen Kontext** ist es erlaubt die Namen der slowenischen Regionen zu übersetzen:

- ❖ *Gorenjsko* (Oberkrain)
- ❖ *Dolenjsko* (Unterkrain)
- ❖ *Kranjsko* (Krain)
- ❖ *Suha Krajina* (Dürrenland)
- ❖ *Bela Krajina* (Weißerland)

Neutrum slowenischer Regionennamen

❖ Weibliche und sächliche Namensformen

- ❖ *Dolenjsko* (Dolenjska),
  - ❖ *Gorenjsko* (Gorenjska),
  - ❖ *Primorsko* (Primorska),
  - ❖ *Štajersko* (Štajerska),
  - ❖ *Koroško* (Koroška) und
  - ❖ *Kranjsko* (Kranjska)
- ❖ Die **sächliche Form auf –o** entspricht der deutschen Rechtschreibung, es gilt die weibliche Form zu meiden.

Verwaltungswirtschaftliche Benennungen

- ❖ *Kočevsko, Celjsko, Vipavsko, Bovško, Tolminsko, Tržaško, Goriško*
  - ❖ beruhen nicht auf Landschaftszügen oder Regionen, sondern bezeichnen das Gebiet in und um den Ort, von dem sie im Slowenischen abgeleitet wurden.
- ❖ Im Deutschen deshalb:
  - ❖ das Kočevje-Gebiet
  - ❖ der Raum (von / um) Kočevje
  - ❖ die Celje-Region
  - ❖ das Hinterland von Triest

Slovenska zemljepisna in stvarna imena

❖ Galerije, muzeji, šole vedno prevajamo

❖ Muzej Josipa Jurčič – Josip-Jurčič-Museum

❖ Gimnazija Jožeta Plečnik – Jože-Plečnik-Gymnasium,
Gymnasium Jože Plečnik

❖ Narodna galerija – Nationalgalerie

❖ **Osebno ime** – v slovenskih besedilih pogosto okrajšano ali izpuščeno; v uradnih dokumentih pogosto za priimkom, na drugem mestu

❖ V nemščini se ime v celoti **izpiše** in postavi na **prvo** mesto

❖ Novak Metka (slov.) – Metka Novak (nem.)

❖ M. Novak (slov.) – Metka Novak (nem.)

Vežaj

- ❖ **Zloženske** (zemljepisna imena oz. imena za ljudstva, kratice)
  - ❖ Deutsch-Slowenische Gesellschaft
  - ❖ österreichisch-slowenische Gespräche
  - ❖ EU-Präsidentschaft
- ❖ **Osebna imena** (pri imenih in priimkih)
  - ❖ Hans-Rüdiger, Anne-Marie; auch: Hansjoachim
  - ❖ Schmidt-Dengler, Osolnik-Kunc
  - ❖ **Izjeme**: Franc Rozman – Stane, Josip Broz Tito (v nem. ni ustreznih zapisov)

Visokošolske ustanove

- ❖ **univerza** (slo.) – (nem.) Hochschule
- ❖ **Akademie** (nem.) – raziskovalna ustanova (akademija znanosti)
- ❖ **Izjeme**: Akademie (določene znanstvene discipline in institucije za nadaljnjo ali poklicno izobraževanje) – Kunstakademie, Technische Akademie, Berufsakademie
- ❖ **Akademiker** – umgangssprachlich
- ❖ **Fakultät** (razen na Bavarskem in v Baden-Württembergu, je bil izraz z reformo v visokem šolstvu odpravljen) – nadomestilo **Fachbereiche** (*slovenski* oddelek)
- ❖ Institut (v nem. visokem šolstvu – manjša organizacijsko enoto z lastno upravo) – sestoji iz **Abteilungen** (predv. A)
- ❖ **Lehrstuhl** – katedra (v rabi le še v A)

Literatura

- ❖ Susan Šarčević (2000): *New Approach to Legal Translation*. Kluwer Law International.
- ❖ Mateja Jemec Tomazin (2010): *Slovenska pravna terminologija: od začetkov v 19. stoletju do danes*. ZRC SAZU.
- ❖ Käthe Grah (2002): *Slovenska stvarna imena v nemških besedilih*. FF.
- ❖ Käthe Grah, Stanko Klinar (2005): *Slovenski toponimi v nemških besedilih*. FF.